

**§ 74 Avgiftsfrihet vid uteblivet besök vid gynekologisk
cellprovskontroll
HSN 594-2021**

Sammanfattning

Kvinnor 23-64 år kallas regelbundet till livmoderhalscreening enligt nationella riktlinjer. Provtagningen är avgiftsfri enligt lag sedan 2018 och tidigare var avgiften i Västerbotten 100 kr. Sedan 2018 kompenserar staten regionerna för inkomstbortfallet (ca 3,8 miljoner kr/år för Västerbotten). Vid uteblivet besök kan ej avgift avkrävas på grund av att det inte är ett avtalat vårdbesök. Om kvinnan däremot har ombokat tiden, via 1177 eller via telefonsamtal med GCK-kansliet, och uteblir utan att avboka tiden, har primärvården rätt att kräva en avgift på 100 kr.

Avgiften föreslås att tas bort med följande motiveringar:

- 1) Det går inte att se i bokningssystemet om det är kvinnan själv eller vårdgivaren som har ombokat tiden. Om vårdgivaren har gjort en ombokning, till exempel på grund av sjuk personal, kan kvinnan ändå drabbas av att avkrävas avgift trots att det inte var ett "avtalat vårdbesök", vilket strider mot lagen.
- 2) Provtagningsenheterna i länet gör olika, alla utnyttjar inte möjligheten att ta ut avgift, och således hanteras det olika i länet och kvinnor i länet debiteras inte på samma villkor.
- 3) Västerbotten är den enda regionen i landet som tar ut avgift i denna situation.
- 4) Mammografienheten i länet tar inte ut avgift vid uteblivet ombokat besök.
- 5) Avgiften riskerar att försämra deltagandet i screening och drabba redan utsatta kvinnor. Exempelvis finns risk att en kvinna med dålig ekonomi kan välja att inte omboka en tid som inte passar och därmed avstå från screening, eftersom hon riskerar en avgift om hon inte klarar av att komma på ombokad tid på grund av psykisk eller fysisk funktionsnedsättning eller annat skäl.
- 6) Regionen bör följa rekommendationer i nationellt vårdprogram för livmoderhalscancerprevention om att undanröja olika hinder för kvinnor att delta i gynekologisk cellprovskontroll. Borttagande av avgiften kommer att leda till ett mer rättssäkert system och ökad jämlikhet. Det kommer också att underlätta deltagande i screening för vissa utsatta grupper av kvinnor och därmed leda till förbättrad prevention av livmoderhalscancer.

År 2020 kallades 187048 kvinnor i Västerbotten till en bokad tid för GCK, varav 80 % hörsammade kallelsen och tog ett prov inom 3 månader. Antalet kvinnor som uteblev var 3 030 (17%). Ombokningar är vanligt, minst 50 % av kvinnorna ombokar sin tid. Kallelsesystemet har inte data på hur stor andel som uteblir av de som har gjort ombokning, men enligt provtagande barnmorskor är det ovanligt att kvinnor som har ombokat sin tid uteblir. Uppskattningsvis uteblir högst 10 % av dessa kvinnor, vilket skulle motsvara ca 900 kvinnor per år.

Underlaget till ärendet har kommit in från företrädare från Mödrahälsovården och från processägare för cervixcancerprevention i Region Västerbotten. Ärendet har därefter beretts av patientavgiftsgruppen.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår att regionfullmäktige beslutar

Avgiften för kvinnor som uteblivit från Gynekologisk cellprovskontroll (GCK) efter ombokning av tiden tas bort från och med 1 september 2021.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår att regionfullmäktige beslutar

Avgiften för kvinnor som uteblivit från Gynekologisk cellprovskontroll (GCK) efter ombokning av tiden tas bort från och med 1 september 2021.

Beslutsunderlag

- §52 Avgiftsfrihet vid uteblivet besök vid gynekologisk cellprovskontroll
- Avgiftsfrihet vid uteblivet besök vid gynekologisk cellprovskontroll

Avgiftsfrihet vid uteblivet besök vid gynekologisk cellprovskontroll

HSN 594-2021

Sammanfattning

Kvinnor 23-64 år kallas regelbundet till livmoderhalsscreening enligt nationella riktlinjer. Provtagningen är avgiftsfri enligt lag sedan 2018 och tidigare var avgiften i Västerbotten 100 kr. Sedan 2018 kompenserar staten regionerna för inkomstbortfallet (ca 3,8 miljoner kr/år för Västerbotten). Vid uteblivit besök kan ej avgift avkrävas på grund av att det inte är ett avtalat vårdbesök. Om kvinnan däremot har ombokat tiden, via 1177 eller via telefonsamtal med GCK-kansliet, och uteblir utan att avboka tiden, har primärvården rätt att kräva en avgift på 100 kr.

Avgiften föreslås att tas bort med följande motiveringar:

- 1) Det går inte att se i bokningssystemet om det är kvinnan själv eller vårdgivaren som har ombokat tiden. Om vårdgivaren har gjort en ombokning, till exempel på grund av sjuk personal, kan kvinnan ändå drabbas av att avkrävas avgift trots att det inte var ett "avtalat vårdbesök", vilket strider mot lagen.
- 2) Provtagningsenheterna i länet gör olika, alla utnyttjar inte möjligheten att ta ut avgift, och således hanteras det olika i länet och kvinnor i länet debiteras inte på samma villkor.
- 3) Västerbotten är den enda regionen i landet som tar ut avgift i denna situation.
- 4) Mammografienheten i länet tar inte ut avgift vid uteblivit ombokat besök.
- 5) Avgiften riskerar att försämra deltagandet i screening och drabba redan utsatta kvinnor. Exempelvis finns risk att en kvinna med dålig ekonomi kan välja att inte omboka en tid som inte passar och därmed avstå från screening, eftersom hon riskerar en avgift om hon inte klarar av att komma på ombokad tid på grund av psykisk eller fysisk funktionsnedsättning eller annat skäl.
- 6) Regionen bör följa rekommendationer i nationellt vårdprogram för livmoderhalscancerprevention om att undanröja olika hinder för kvinnor att delta i gynekologisk cellprovskontroll. Borttagande av avgiften kommer att leda till ett mer rättssäkert system och ökad jämlikhet. Det kommer också att underlätta deltagande i screening för vissa utsatta grupper av kvinnor och därmed leda till förbättrad prevention av livmoderhalscancer.

År 2020 kallades 18 048 kvinnor i Västerbotten till en bokad tid för GCK, varav 80 % hörsammade kallelsen och tog ett prov inom 3 månader. Antalet kvinnor som uteblev var 3 030 (17%). Ombokningar är vanligt, minst 50 % av kvinnorna ombokar sin tid. Kallelsesystemet har inte data på hur stor andel som uteblir av de som har gjort ombokning, men enligt provtagande barnmorskor är det ovanligt att kvinnor som har ombokat sin tid uteblir. Uppskattningsvis uteblir högst 10 % av dessa kvinnor, vilket skulle motsvara ca 900 kvinnor per år.

Underlaget till ärendet har kommit in från företrädare från Mödrahälsovården och från processägare för cervixcancerprevention i Region Västerbotten. Ärendet har därefter beretts av patientavgiftsgruppen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår att regionfullmäktige beslutar

Avgiften för kvinnor som uteblivit från Gynekologisk cellprovskontroll (GCK) efter ombokning av tiden tas bort från och med 1 september 2021.

Bedömda resultat och konsekvenser

Konsekvenserna av beslutet bedöms bli att kvinnor som har fått sin tid ombokad av vården inte riskerar att felaktigt avkrävas avgift. Kvinnor kommer inte att drabbas ojämlikt i länet eller i jämförelse med övriga landet gällande avgift vid uteblivet screeningbesök efter ombokning. Förändringen kommer att undanröja ekonomiska hinder för patienten att omboka tiden och därmed blir det lättare att delta i screeningen. För verksamheterna bedöms konsekvenserna av beslutet bli minskad administration på grund av att utskick av fakturor för uteblivet besök tas bort. Antalet kvinnor som uteblir efter att de har ombokat en GCK-tid är litet i förhållande till antalet kvinnor som uteblir utan ombokning.

Ersätter beslutet ett tidigare/annat beslut?

Nej.

Resurser och finansiering

En konsekvens av beslutet bedöms vara en minskad kostnad genom att administration av utskick av fakturor tas bort. Intäkten från avgift för uteblivet besök uteblir men verksamheten kompenseras redan av staten för alla GCK-besök, på grund av att det är kostnadsfritt för patienten.

Bilagor

Inga bilagor

Beslutet experderas till